

Millaisia mahdollisuuksia ja rajoitteita CAPissa on reunavyöhykkeiden hoitoon?

*Kirjoittaja **Paula Nykänen** toimii Ruokavirastossa viestinnän asiantuntijana.*

CAPissa tavoitellaan aiempaa laajemmin maatalousluonnon monimuotoisuuden edistämistä, erilaisten maisemien ja elinympäristöjen säilyttämistä sekä maatalouden aiheuttaman ravinnekuormituksen vähentämistä. Viljelijätuista näitä tavoitteita edistävät erityisesti ympäristökorvauksen sitoumukset ja sopimukset, ekojärjestelmätuki, korvaus luomutuotannosta ja tuki alkuperäisrotuisten eläinten kasvattamiseen. Myös ehdollisuuden vaatimuksissa on huomioitu luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen. Maaseudun kehittämistuista tavoitteita tuetaan myös ei-tuotannollisella investointikorvauksella ja maatalouden investointituilla.

Tukiehdot reunavyöhykkeillä

Viljelijätuet eivät juurikaan määritä viljelijän toimintaa reunavyöhykkeillä, sillä yleensä reunavyöhykkeeksi katsotusta alueesta vain pieni osa sijaitsee tai saattaa sijaita maatalousmaalla. Maatalousmaata ovat peruslohkot eli pellot, pysyvien nurmien alat ja pysyvien kasvien, kuten hedelmäpuiden, alat. Reunavyöhykkeitä taasen ovat erilaiset ekosysteemien vaihtumisvyöhykkeet, kuten pellon ja metsän välinen alue, metsäsaareke tai pellon ja vesistön välinen alue. Näissä tapauksissa tukiehdot koskevat reunavyöhykkeillä vain peltolohkon rajojen sisällä olevaa alaa. Vieraslajien torjunta on yksi ehdollisuuden vaatimuksista maatalousmaalla, mutta niiden torjunta on Suomessa myös maanomistajan vastuulla.

Viljelijän kannattaa joka tapauksessa huolehtia tilan erilaisista reunavyöhykkeistä kokonaisvaltaisesti, sillä ne lisäävät tilalla luonnon monimuotoisuutta ja vesistöjen varrella auttavat erityisesti vähentämään maatalouden ravinnekuormaa.

Esimerkkejä tukiehdoista

Esimerkki 1: Peltolohkon reunaojassa on yli 1,5 metristä puustoa tai pensaikkaa → Tarkista, missä peltolohkon raja menee. Jos raja on peltolohkon ojan pellon puoleisessa reunassa, ei puustoa tarvitse poistaa ojan puolelta. Jos raja menee ojan keskellä, on puusto poistettava.

Esimerkki 2: Pellon pientareella kasvaa yksittäinen puu tai pensas → Yksittäisiä puita tai pensaita ei tarvitse poistaa, vaikka ne kasvavat peltolohkon rajojen sisäpuolella.

Esimerkki 3: Pellon viereisen metsän puun oksat ulottuvat peltolohkon puolelle → Oksia ei tarvitse tukiehtojen vuoksi leikata, mutta ne voivat haitata viljelijän työskentelyä pellolla.

Esimerkki 4: Peltolohkon reunaojan varrella, peltolohkon puolella, on perustettu monimuotoisuuskaista → Enintään 4 metriä leveä monimuotoisuuskaista kuuluu peltolohkon pinta-alaan, eikä siitä tarvitse tehdä omaa kasvulohkoa. Perustetuilla monimuotoisuuskaistoilla täytyy kuitenkin noudattaa tukiehtoja.

Esimerkki 5: Vesistön varrella olevalle pellolle haluttaisiin suojakaistan lisäksi istuttaa puustoa → Viljelijä voi istuttaa peltolohkon reunaan tuulensuojaistutuksen. Tuulensuojaistutusta ei saa tehdä suojakaistalle. Tuulensuojaistutus on osa maatalousmaata.

Ehdollisuus tukemassa luonnon monimuotoisuutta

Ehdollisuuteen kuuluu aiempaa enemmän ympäristö- ja ilmastotavoitteita edistäviä vaatimuksia. Ehdollisuudenkin vaatimukset koskevat vain maatalousmaaksi määriteltyä alaa.

Ehdollisuuden vaatimuksia, jotka voivat ulottua osittain myös reunavyöhykkeille, ovat muun muassa puiden leikkauskielto, vieraslajien torjunta ja suojeltujen maisemapiirteiden säilyttäminen.

Maatalousmaalla olevia puita ei saa kaataa tai leikata 1.5.–31.7. välisenä aikana. Puiden leikkauskiellolla rauhoitetaan lintujen pesintäaika. Kaato- ja leikkauskielto ei koske pysyvien kasvien alaa eikä alaa, joka kuuluu maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoitoa koskevaan ympäristösopimukseen.

Vieraslajien osalta reunavyöhykkeillä voi kasvaa esimerkiksi jättiputkea, joka on torjuttava maatalousmaalta viimeistään kukintavaiheessa kemiallisesti, mekaanisesti, kitkemällä tai muilla toimenpiteillä.

Suojeltu maisemapiirre voi olla puu, puuryhmä, siirtolohkare tai muu vastaava luonnonmuodostuma. Ehdollisuuden mukaiset maisemapiirteet ovat kohteita, jotka on suojeltu luonnonsuojelulailla ja ne sijaitsevat peruslohkon sisällä, peruslohkon pientareella tai toisiinsa rajoittuvien peruslohkojen välisellä alueella. Suojellut kohteet on aina säilytettävä, eikä niitä saa vahingoittaa tai poistaa. Jos suojeltu maisemapiirre on enintään 0,2 hehtaarin alalla, se voidaan sisällyttää mukaan peruslohkon pinta-alaan.

Vinkkejä reunavyöhykkeiden hoidon suunnitteluun tukiehdot huomioiden

- Tarkista Vipusta, missä peltolohkon raja kulkee. Jos sinulla on suunnittelun apuna esimerkiksi kartta, merkitse kartalle alueet, jotka ovat maatalousmaata ja joissa tukiehtoja on noudatettava. Lue tarkemmat tukiehdot Ruokaviraston verkkosivustolta.
- Tarkista Vipusta, onko peltojen vieressä inventoituja perinnebiotooppi- tai luonnonlaidun-kohteita. Näiden kohteiden hoito tukee viereisten peltojenkin monimuotoisuutta.
- Kiinnitä huomiota vesistöjen varrella suojakaistoihin. Suojakaistan voi olla enintään 4 metriä leveä, muutoin siitä on tehtävä oma kasvulohkonsa. Suojakaistat ovat maatalousmaata.
- Tuulensuojautus edistää myös luonnon monimuotoisuutta ja sen voi sisällyttää peltolohkon pinta-alaan. Tutustu tarkemmin ehtoihin Ruokaviraston verkkosivustolla.

Lisätietoa aiheesta

- Tutustu maatalousmaan määritelmään Ruokaviraston verkkosivustolla
- Tutustu ehdollisuuden vaatimukseen Ruokaviraston verkkosivustolla
- Tutustu ympäristösopimukseen Ruokaviraston verkkosivustolla
- Tutustu Luonnon monimuotoisuus maatilalla -tietopakettiin

Valokuva: Leena Lahdenvesi-Korhonen

Piirros: Ilmari Hakala, Sopiva Design

Artikkeli on osa Vesienhoidon, luonnon monimuotoisuuden ja maiseman kannalta optimaalinen rantavyöhyke -hanketta. Hankkeen toteutti MKN Keskus. Hanketta rahoitti Maa- ja vesitekniikan Tuki ry vuosina 2022–2024.